

Økonomisk analyse

Forarbeid til effektiviserings- og
innsparingsplan 2024

HAUGALAND BRANN OG REDNING IKS

ØKONOMISK ANALYSE

Haugaland brann og redning iks	0
1. Sammen drag	1
2. Mandat, metode og rammer	3
2.1 Mandat	3
2.2 Metode og rammer	3
2.3 Føringer i lov og forskrift	4
2.4 Kostnadsdrivere fremover	4
3. Tilsvarende kommuner - sammenligningsnivå	6
3.1 Kostravurderinger	6
3.2 Sammenligning med andre brann- og redningsvesen	10
3.3 Sammenligning med egen virksomhet	11
3.4 Konklusjon kostra	14
4. Kostnadsbildet i HBR	15
4.1 Rammestyring	15
4.1.1 Modell	15
4.1.2 Vurdering av modell	15
4.2 Utvikling	16
4.3 Fordelingsnøkkel	17
4.4 Skjulte kostnader	17
5. Økonomisk vurdering av tiltak	18
5.1 Generelt	18
5.2 Intensjonen for å etablere HBR	18
5.3 Gevinstrealisering per i dag	19
5.3.1 Organisasjon	19
5.3.2 Investeringer og kjøp	20
5.3.3 Kompetanse	20
5.4 Potensielle tiltak fremover	21
5.4.1 Reduksjon av stillinger og funksjoner	21
5.4.2 Reduksjon av beredskapsnivå	23
5.4.3 Reduksjon av tjenestetilbud	23
5.4.4 Effektivisering av drift	23
5.4.5 Oppstart av aktiviteter som gir inntekt	24

1. SAMMENDRAG

Eierne setter to hovedkrav til selskapet:

1. rammestyring skal legges til grunn for budsjettering og
2. kostnader skal på sikt være på samme nivå som gjennomsnittet av tilsvarende kommuner.

Med dette som bakgrunn skal det utarbeides en revidert økonomi- og handlingsplan der:

- A. stillinger og funksjoner reduseres der det er mulig innenfor lovkrav,
- B. det skal gjennomføres tiltak der det er mulig innenfor organisering av beredskap og forebygging og
- C. det skal startes opp aktivitet som skal gi inntekt gjennom salg av tjenester.

Rammestyring: Analysen har i kapittel 4.1 analysert konsekvensene av eksisterende rammestyring der deflator og nedtrekk på 1 % er vurdert. Det er også vurdert ny modell der økt husleie skal dekkes etter en forhåndsdefinert fordeling.

Det er også vurdert handlingsrommet for effektivisering og besparelse etter dagens modell og hvilke konsekvenser dette få.

Konklusjon og anbefaling: modellen er ikke bærekraftig og vil medføre at selskapet ikke kan levere de tjenestene som eierne skal levere etter lov og forskrift. Styret og representantskap må utvikle en ny modell med måltall som innfrir eierforventninger, men som også gjør til at selskapet kan utvikle seg i tråd med eier- og selskapsstrategien.

Da tallgrunnlag for å sette sammenligningsnivået først er tilgjengelig 15. mars året etter driftsåret, må kostnadsendringen fra år til år estimeres, ikke ulikt slik rammestyringen nå estimerer en deflator.

Det må være samsvar mellom rammestyring og eierforventningen om at HBRE skal ha en kostnad som gjennomsnittet av tilsvarende kommuner.

Kostnader: Analysen viser at driftskostnader i HBRE er lavere enn gjennomsnittet av tilsvarende kommuner. 15. mars kom nytt tallgrunnlag for regnskapsåret 2023, men dette er ikke helt komplett enda da det er noen kommuner som ikke har rapportert innen fristen. Kostratall som inkluderer 2023 vil gi bedre indikasjon på riktig økonomisk ramme for 2024 /2025.

Punkt A-C har som forutsetning at vi i dag ikke har samme nivå på våre kostnader som tilsvarende kommuner. Vi har også dokumentert at vi gjennom å etablere et samarbeid har hentet ut betydelig synergier i slik innsparing og effektivisering allerede.

Konklusjon og anbefaling: Vi skal jobbe for å nå gode resultat gjennom de synergier et samarbeid gir oss. Det er likevel vanskelig å jobbe med disse tiltakene annen bestilling enn at vi skal redusere. Kostnader og tiltak må derfor sees i sammenheng med rammestyring.

Kostnaden for brann- og redningsvesen skal ta utgangspunkt i netto driftsutgifter for 2022, som er 1.285 kroner/innbygger, og det skal estimeres videre utvikling. Foreløpige tall for 2023 gir et nivå på 1.386 kroner per innbygger. Når nytt tallgrunnlag er endelig, skal det gjøres justeringer mot faktiske eiertilskudd, og det nye tallgrunnlaget skal legges til grunn for videre beregning av gjennomsnittsnivå.

Tiltak i innsparings- og effektiviseringsprogrammet må derfor først og fremst være fremtidsrettet slik at HBRE kan imøtekomme endringen i stasjonsstruktur og vaktberedskap på en rasjonell og god måte.

Det må videre legges opp til en tidsplan på hvordan eiertilskuddet skal tilnærme seg gjennomsnittsnivået som HBRE skal følge.

Det må utarbeides en modell for hvordan driftsutgiftene for brann- og redningsvesen skal fordeles mellom selskap og kommuner, og hvilke tiltak som er nødvendige for å sikre gjensidig kontroll av den enkeltes kostnader for å nå det felles kostnads målet.

Økonomiplan: Økonomianalysen skal danne grunnlag for tiltakene A-C og tiltakene vil vurderes etter at denne analysen er behandlet i styret 29.2.2024.

Det er likevel viktig i denne analysen å påpeke at de krav til effektivisering og innsparing allerede er gjort gjennom en rekke tiltak, jf. kapittel 5.4.

Det vil parallelt med denne analysen legges frem en rapport som vurderer og gir en anbefaling for et kurs- og kompetansesenter for selskapet, jf. punkt C.

Konklusjon og anbefaling: Dette gjøres i det videre arbeidet med innsparing og effektivisering.

2. MANDAT, METODE OG RAMMER

2.1 MANDAT

Mandatet er gitt i representantskapsmøte 10. november 2023:

Representantskapet for Haugaland brann og redning IKS vedtar økonomiplan 2024-2027, men ber samtidig selskapet arbeide vidare med å sikre eit berekraftig nivå på tilskotet frå kommunane, basert på følgjande prinsipp:

- Representantskapet legger til grunn at rammestyring av selskapet er eit sentralt prinsipp, som skal leggjast til grunn for det vidare arbeidet.
- Representantskapet har eit mål om at kostnadene til brann- og redningstenesta på sikt skal vera på same nivå som for gjennomsnittet av tilsvarende kommunar.

Styret skal arbeide vidare med strategiane som vart skissert i alternativ 1 til revidert økonomiplan våren 2023:

- Stillingar og funksjonar vert vurdert redusert der det er mogleg innanfor lovkrava.
- Beredskap, førebygging og organisering vert gjennomgått med sikte på å identifisere moglege tiltak innanfor lovkrav.
- Det vert starta opp aktivitet som gir inntekt gjennom sal av tenester.

Styret står fritt til å foreslå andre strategiar som også kan innarbeidast i innsparingsprogrammet.

Eigarane vil starte eit arbeid med å gjennomgå selskapsavtala med eit mandat og formål som tydeleggjer samsvar mellom berekraftig økonomi og tilstrekkeleg kvalitet. På bakgrunn av denne gjennomgangen skal styret på ny vurdere beredskapsanalyse trinn 2.

Det vert forutsett at HBR arbeidar tett med eigarkommunane for å bidra til at nye stasjonar vert realisert på ein nøktern og kostnadseffektiv måte. Nye stasjonar vil føre til meirkostnadar for selskapet, og det vert lagt opp til at dette delvis vert løyst med auka tilskot, og delvis må dekkast inn på over det eksisterande budsjettet. Det vert lagt opp til at tilskotet vert auka tilsvarende 70 prosent av netto nye husleigekostnadar i det enkelte budsjettår. Det langsiktige målet om å få kostnadar på nivå med tilsvarende kommunar ligg fast.

Styret skal etablere eit innsparings- og effektiviseringsprogram for å nå dette målet. Representantskapet ber styret legge fram foreløpige tiltak og ein arbeidsplan for det vidare arbeidet til neste representantskapsmøte. Status for arbeidet skal rapporterast regelmessig i eigarmøta og vereinnarbeidd i dei årlege budsjett- og økonomiplansakene til representantskapet.

Handsaming av beredskapsanalyse trinn 2 vert lagt på vent i påvente av dette arbeidet.

Bestillingen er behandlet i styret 13.12.2023 med følgende vedtak:

Styret for Haugaland brann og redning iks ber dagleg leiar om å iverksette ein analyse av kostnadar som vert lagt fram som grunnlag for vidare framdrift for eit innsparings- og effektiviserings-program med frist til 29.02.2024.

2.2 METODE OG RAMMER

Mandatet fra eierne er en bestilling som blir brutt ned til følgende tiltak:

1. Fastsette rammer, mål, organisering, tidsplan og forankring	styret 13.12.2023
2. Gjennomføre en økonomisk analyse og fastsette sammenlikningsgrunnlag	styret 29.02.2024
3. Gjennomføre en analyse av tiltak for innsparinger	styret 20.03.2024
4. Tiltak for å starte opp aktiviteter på inntektsida	styret 20.03.2024
5. Revisjon av beredskapsanalyse trinn 2	styret 20.03.2024
6. Handsaming i representantskapet	repr. skap 26.04.2024

Mandatet tar utgangspunkt i at kostnadene for Haugaland brann- og redning iks skal være på samme nivå som for tilsvarende kommuner, vil en økonomisk analyse være nødvendig for å:

1. Finne relevante og sammenlignbare kommuner.
2. Analysere kostnadsnivået til Haugaland brann og redning iks gjennom sammenligning.

Analysen vil gi oss et svar på om hvor vi er i en slik sammenligning og hvilket nivå som vi skal jobbe i retning av med tanke på fremtidige driftskostnader.

I analysen vil vi også se på kostnadsdrivere, hva som er kostnadsfordelingene i driften for selskapet, hva som påvirkes positivt og negativt med rammestyring med mer. Dette for å legge til rette for tiltak nummer 3 – gjennomføring av en analyse for innsparinger.

Mål og rammer – tiltak 2:

Mål: Økonomisk analyse skal gi svar på hvilket kostnadsnivå Haugaland brann og redning iks har i dag sammenlignet med sammenlignbare kommuner. Dette skal danne grunnlaget for et innsparings- og effektiviseringsprogram.

Organisering: Analysen skal løses internt med de ressurser selskapet har – økonomisk og organisatorisk. Kommunene har ikke kapasitet eller forutsetning for å bidra inn i en analyse, ref. møte med økonomisjefer 25.08.2023.

Tidslinje: Analysen legges frem for styret 29.02.2024.

2.3 FØRINGER I LOV OG FORSKRIFT

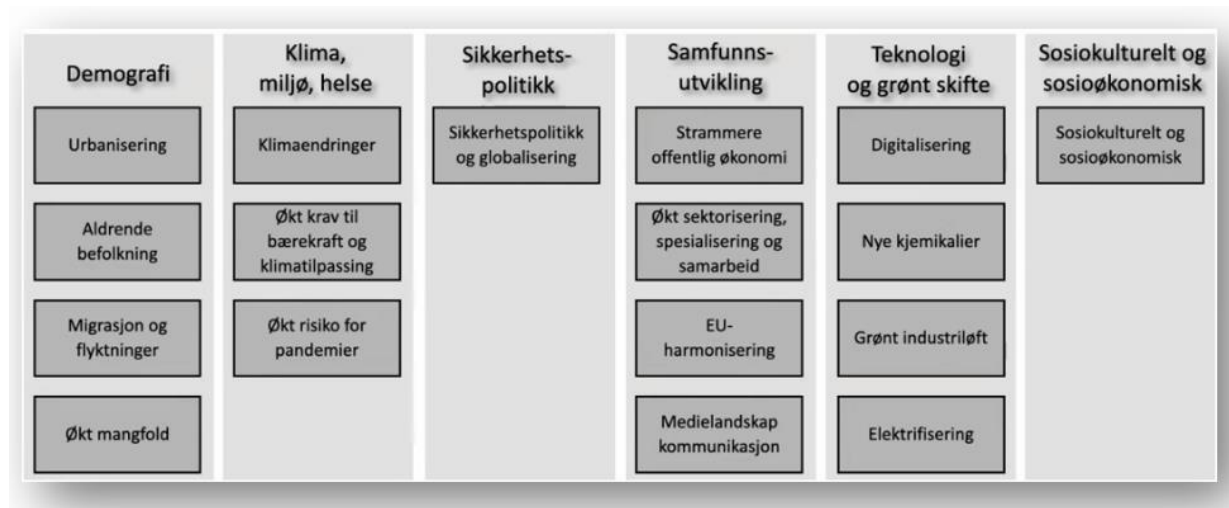
Det som har betydning for kostnadsnivået til et brann- og redningsvesen, er de krav som lov og forskrift setter med hensyn til organisering og dimensjonering. Dette skal gjøres gjennom:

1. Kartlegging av grunnkrav for brann- og redningsvesenet
Grunnkrav er i all hovedsak knyttet opp mot krav til utrykningstider og dimensjonering ut fra innbyggertall. Stasjoner plasseres for å sikre 10 eller 20-minutters utrykningstid til spesifikke brannobjekt som sykehjem, industri, tett trehusbebyggelse, tettsteder m.fl.

Innbyggertall knyttes opp mot tettsteder der innbyggertallet avgjør antall stillinger og hvilke vakter som kreves. Eksempelvis kreves det ett årsverk forebyggende stilling per 10 000 innbyggere. Det skal være hel stilling på brannsjef og avdelingsledere ved mer enn 20 000 innbyggere. Vaktlag etableres der det er mer enn 3 000 innbyggere og type vaktlag avhenger av samlet innbyggertall.
2. Kartlegging av risiko- og sårbarhet
Enhver kommune har risiko- og sårbarhet som er spesiell for sin kommune. Denne skal kartlegges for å kunne tilpasse rette tiltak for risiko- og sårbarhetsreducerende tiltak. En slik analyse vil avdekke om grunnkravene er tilstrekkelig for å håndtere akutte hendelser som kan oppstå.
3. Analyse for hvordan risiko- og sårbarhet kan håndteres gjennom forebyggende og beredskapstiltak.
Analysen skal bidra til at vi finner de kostnadseffektive tiltakene som sikrer at kommunen har en akseptabel risiko og et sårbarhetsnivå gjennom å ta utgangspunkt i grunnkravene og kartlagt risiko og sårbarhet og supplere disse med egnede tiltak som gir et trygt lokalsamfunn.
4. Brann- og redningsvesenet dimensjoneres utfra punkt 1-3.
En dimensjonering skal være dokumentert.

2.4 KOSTNADSDRIVERE FREMOVER

Brann- og redningsvesenet har endret seg over flere tiår og er stadig i endring. Dette er naturlig i all den tid at risiko endres i takt med utviklingen i samfunnet der brann- og redningsvesenet skal håndtere den risiko som vi har til enhver tid.

Hva som kan forventes frem i tid er vanskelig å svar ut på en presis måte. Det vi har av underlag, er utredningen i forbindelse med kommende stortingsmelding; Fremtidens brann- og redningstjeneste av juni 2023. Denne peker på følgende områder som vil påvirke kommunene sin risiko og sårbarhet fremover:

Figur A

Økt spesialisering som følge av mer teknologi, høyere sårbarhet og flere krav vil gi et bredere ansvars- og håndteringsområde for brann- og redningsvesenet i tiden fremover.

3. TILSVARENDE KOMMUNER - SAMMENLIGNINGSNIVÅ

3.1 KOSTRAVURDERINGER

Representantskapet har et mål om at kostnadene til brann- og redningsvesenet på sikt skal være på samme nivå som for gjennomsnittet av tilsvarende kommuner.

Med det som utgangspunkt må vi:

1. kartlegge hvilket nivå vi er på i dag.
2. sikre at vi sammenligner oss under de samme forutsetningene.
3. finne tiltak som gjør til at vi innfrir forventningene.

I denne delen av analysen vil drøfte ulike modeller for å sortere ut tilsvarende kommuner, og vurdere hvilken faktor kommunene skal sammenlignes etter.

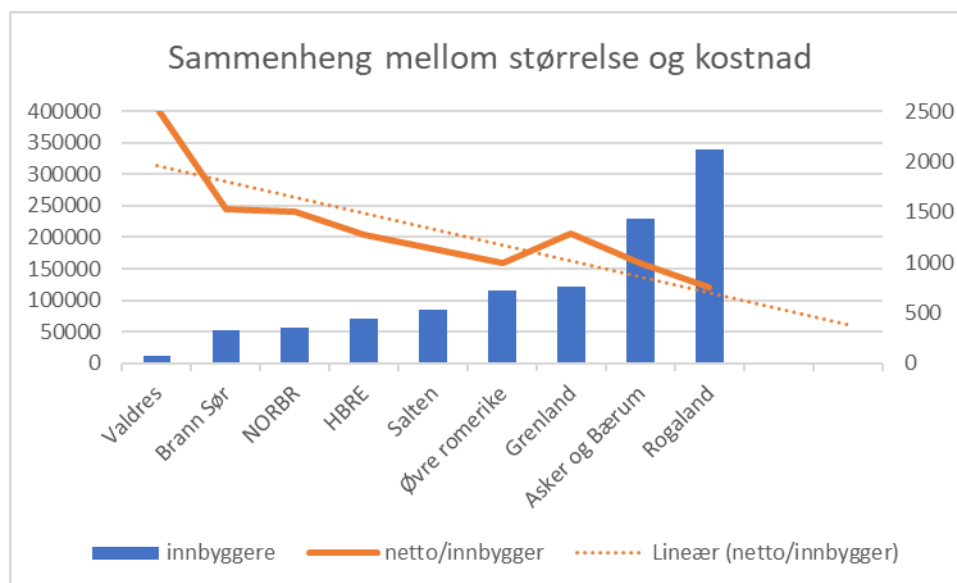
Hva skal sammenlignes?

Begrenset tilgang på tallgrunnlag er med å begrense muligheten for nyansert sammenligning mellom kommuner. Ved å bruke tallgrunnlag som angir det totale omfanget av kostnader knyttet til brann- og redningsvesen, er kommunenes KOSTRA-tall for netto driftsutgifter til brann- og redning nærliggende å bruke. Driftsutgiftene for brann- og redningsvesen er svært påvirket av kommunenes geografi, herunder spesielt tettsteders størrelse (innbyggertall) og beliggenhet i forhold til hverandre, jf. kapittel 2.3.

Sammenligning av driftsutgifter basert på kvalitetsindikatorer og/eller grunnkravene i brann- og redningsvesenforskriften og kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse er vurdert å være den mest riktige måten å sammenligne driftsutgifter på, men informasjonsinnhenting for å gjennomføre en slik analyse vil være meget tid- og ressurskrevende. Ved bruk av kvalitetsindikatorer (eksempelvis hvor mange av de ansatte som har gjennomført obligatorisk utdanning, hvor mange tilsyn som blir gjennomført i særskilte brannobjekter m.m.) vil kostnadene til brannvesenet kunne reguleres gjennom endring i kvalitetsmål. Videre i analysen legges i hovedsakelig driftsutgifter per innbygger som grunnlag for sammenligning, men med en kvalitativ vurdering av den geografiske tettstedsstrukturen som supplement.

Større innbyggergrunnlag medfører redusert driftskostnad per innbygger.

Selv om driftskostnadene til brann- og redningsvesen varierer fra kommune til kommune med bakgrunn i tettstedsstrukturen og risiko- og sårbarhetsanalyse, er det likevel en klar trend om at kommuner med flere innbyggere har en lavere driftskostnad per innbygger.

Figur B

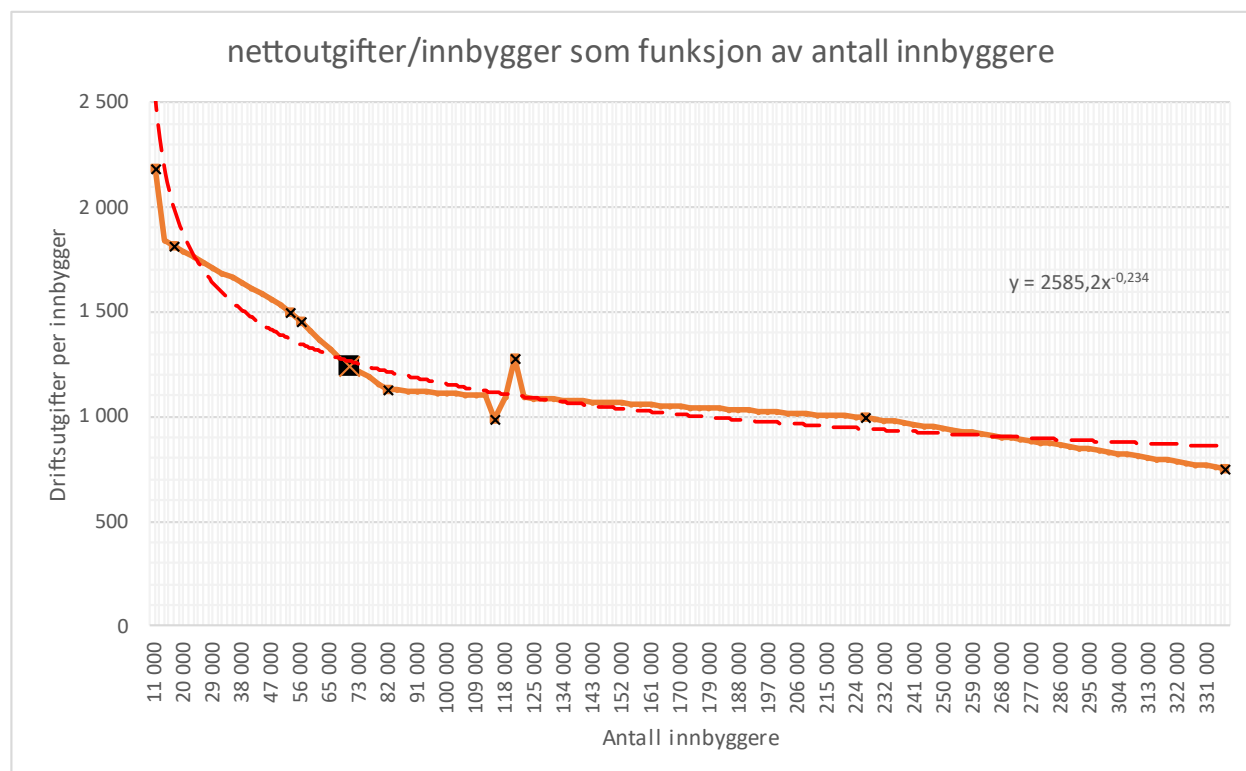
Ut fra figur A ser vi at det er liten differanse i innbyggertall mellom Brann Sør, NORBR, HBRE og Salten, mens det er store differanser fra Grenland opp til Asker og Bærum, og deretter stor økning videre opp til Rogaland.

Linjen som viser netto driftsutgifter per innbygger, viser kun hovedprinsippet om at kostnaden per innbygger reduseres når innbyggergrunnlaget øker.

Samme trenden er lik uavhengig om det er interkommunale brann- og redningsvesen eller om det er kommunalt.

For å illustrere endringen i driftsutgifter per innbygger er det utført lineær interpolasjon mellom de kjente verdiene fra de ni interkommunale brann- og redningsvesenene.

Det er videre lagt til trendlinje for å kunne tallfeste potensialet for reduksjon i nettoutgifter per innbygger i sammenheng med økning i innbyggertall.

Figur C

Figur C viser sammenheng mellom netto driftsutgifter per innbygger (y-akse) og innbyggertall (x-akse).

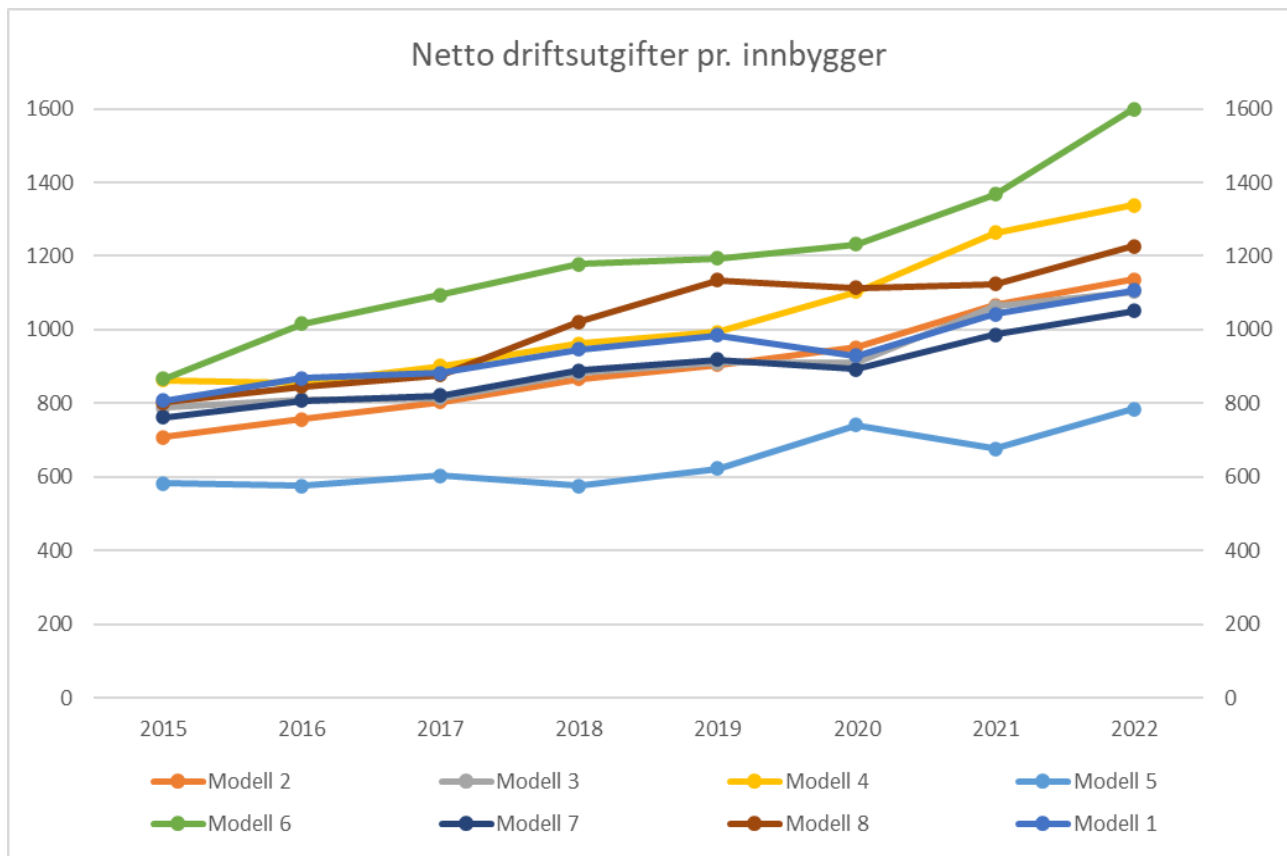
Oransje linje viser stipulert kostnad basert på innbyggertall.

Svarte kryss markerer faktisk referanseverdi til interkommunale brann- og redningsvesen som vi finner i Figur B. Svart firkant med oransje kryss markerer Haugaland brann og redning iks.

Rød stippet linje er potens trendlinje.

Modeller for «tilsvarende kommuner»

Det er sett på 7 modeller for å identifisere tilsvarende kommuner, med netto driftsutgifter per innbygger som måleindikator:

Figur D

Modell 1	<p>Innbyggertallmodellen.</p> <p>Utvelgelse av tilsvarende kommuner baserer seg på lista over kommuner sortert etter innbyggertall. For hver eierkommune er det sett på gjennomsnittet av de fem kommunene med høyere innbyggertall, og de fem kommunene med lavere innbyggertall, for hver av de respektive eierkommunene i HBRE. For Utsira er det av naturlige årsaker kun tatt med gjennomsnittet av de fem kommunene med høyere innbyggertall. Videre vektes hvert gjennomsnittsgrunnlag etter eierandelene til den respektive kommune.</p> <p>Karmøy: Ringsaker, Porsgrunn, Haugesund, Øygarden, Ullensaker, Arendal, Indre Østfold, Lørenskog, Larvik og Moss. Vektes 61,33 %.</p> <p>Tysvær: Ørsta, Volda, Ullensvang, Hammerfest, Enebakk, Lillesand, Vestvågøy, Randaberg, Bømlo og Sogndal. Vektes 16,3 %.</p> <p>Vindafjord: Skaun, Kvam, Giske, Ulstein, Herøy (Møre og Romsdal), Flekkefjord, Lunner, Stad, Fauske og Sula. Vektes 12,64 %</p> <p>Sveio: Sel, Nord-Fron, Vadsø, Røros, Tynset, Averøy, Heim, Gloppen, Surnadal og Våler (Østfold). Vektes 8,19 %</p> <p>Bokn: Tydal, Solund, Namsskogan, Loppa, Nesseby, Osen, Berlevåg, Åseral, Eidfjord og Hasvik. Vektes 1,24 %</p> <p>Utsira: Modalen, Røyrvik, Træna, Vevelstad og Røst. Vektes 0,3 %</p>															
Modell 2	<p>Kostrat-1-modellen</p> <p>Hver kommune er delt inn i KOSTRA-grupper. Det er sett på gjennomsnittet av de respektive kostragrupperne eierkommunene tilhører, og vektet etter eierandelen.</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tbody> <tr> <td style="width: 30%;">Vindafjord og Sveio</td> <td style="width: 30%;">Kostragruppe 1</td> <td style="width: 40%;">Vektes 20,83 %</td> </tr> <tr> <td>Tysvær</td> <td>Kostragruppe 8</td> <td>Vektes 16,30 %</td> </tr> <tr> <td>Karmøy</td> <td>Kostragruppe 10</td> <td>Vektes 61,33 %</td> </tr> <tr> <td>Bokn</td> <td>Kostragruppe 14</td> <td>Vektes 1,24 %</td> </tr> <tr> <td>Utsira</td> <td>Kostragruppe 16</td> <td>Vektes 0,30 %</td> </tr> </tbody> </table>	Vindafjord og Sveio	Kostragruppe 1	Vektes 20,83 %	Tysvær	Kostragruppe 8	Vektes 16,30 %	Karmøy	Kostragruppe 10	Vektes 61,33 %	Bokn	Kostragruppe 14	Vektes 1,24 %	Utsira	Kostragruppe 16	Vektes 0,30 %
Vindafjord og Sveio	Kostragruppe 1	Vektes 20,83 %														
Tysvær	Kostragruppe 8	Vektes 16,30 %														
Karmøy	Kostragruppe 10	Vektes 61,33 %														
Bokn	Kostragruppe 14	Vektes 1,24 %														
Utsira	Kostragruppe 16	Vektes 0,30 %														

Tabell 1

Modell 3	Kostra-2-modellen Tilsvarende modell 2, men det brukes kun kommuner som er med i interkommunalt samarbeid i gjennomsnittsberegningen.
Modell 4	Kostra-3-modellen Som modell 3, men trekker også ut kommuner som er deltagere i interkommunalt samarbeid med et innbyggergrunnlag som er over 50 % høyere enn innbyggergrunnlaget til HBRE. Dette gjelder Nedre Romerike, Øvre Romerike, Kristiansandsregionen og Grenland.
Modell 5	OBRE-modellen Modellen tar utgangspunkt i Norges største brann og redningsvesen; Oslo brann- og redningsetat. Modellen er ikke relevant for sammenligning, men er med for å vise ytterpunktene i drift av brann- og redningsvesen i Norge.
Modell 6	Regionmodellen Sammenligner kommuner i egen region som ikke er bykommune eller med i et interkommunalt samarbeid, og som til sammen har likt innbyggertall som HBRE. Det er tatt et gjennomsnitt av de 8 kommunene sine netto driftsutgifter per innbygger. Kommuner: Stord, Bømlo, Fitjar, Tysnes, Kvinnherad, Ullensvang, Sauda og Hjelmeland.
Modell 7	Fellesmodellen Utvelgelse av alle kommuner i Norge utenom Oslo
Modell 8	HBRE- modellen Utvelgelse av eierkommunene i HBRE.

Tabell 1

Modell	Innbyggere	# brannstasjoner	Innbyggere per brannstasjon	Netto driftsutgifter per brannstasjon	Netto driftsutgifter per innbygger
1	70 708	11	6 671	7,1 MNOK	1 106 kr
5	709 037	7	101 291	79,5 MNOK	785 kr
6	68 689	25	2 748	3,7 MNOK	1 599 kr
8	69 950	15	4 663	5,7 MNOK	1 227 kr

Tabell 2

Tabell 2 viser sammenhengen mellom driftsutgifter og andre faktorer. Selv om netto driftsutgifter reduseres ved økende innbyggertall, så gir disse eksemplene store utslag på driftsutgiftene (fra 1.106 til 1.599) når modell 1, 6 og 8 kun skiller 3 prosent i innbyggertallet.

Det som er en like vesentlig faktor er at driftsutgiftene per innbygger stiger når dekningsområdet til brannstasjonen reduseres (kor mange innbyggere den enkelte brannstasjon dekker (snittverdi)). Modell 1, som dekker 43 % flere innbyggere per brannstasjon enn modell 8, har en driftskostnad per innbygger som er 10 % lavere.

Lov og forskrift regulerer hvor brannstasjoner må lokaliseres. Videre er driftskostnaden til en brannstasjon avhengig av hvilken vaktordning brannstasjonen må ha. Dette er også et forhold som er knytt opp til innbyggertall, med konkrete grenser som går ved 3.000, 8.000 og 20.000 innbyggere. Når innbyggertallet blir enda høyere, vil ytterligere økning gi krav om flere vaktlag.

Antall brannstasjoner og antall innbyggere er to viktige faktorer som i stor grad påvirker behovet for den økonomiske driftsrammen, og ingen av delene kan påvirkes i særlig grad av brann- og redningsvesenet.

3.2 SAMMENLIGNING MED ANDRE BRANN- OG REDNINGSVESEN

Det er to måter vi kan se på vårt brannvesen der vi skal analysere kostnadsbildet. En føring fra eierne er at vi skal ha et brann- og redningsvesen som ikke skal operere med grenser innad i selskapet, men med en ytre grense. Samtidig skal vi sammenligne våre kostnader der vi deler selskapet opp i 6 sektorer med ulik størrelse.

Sammenligningen kan illustreres på følgende vis:

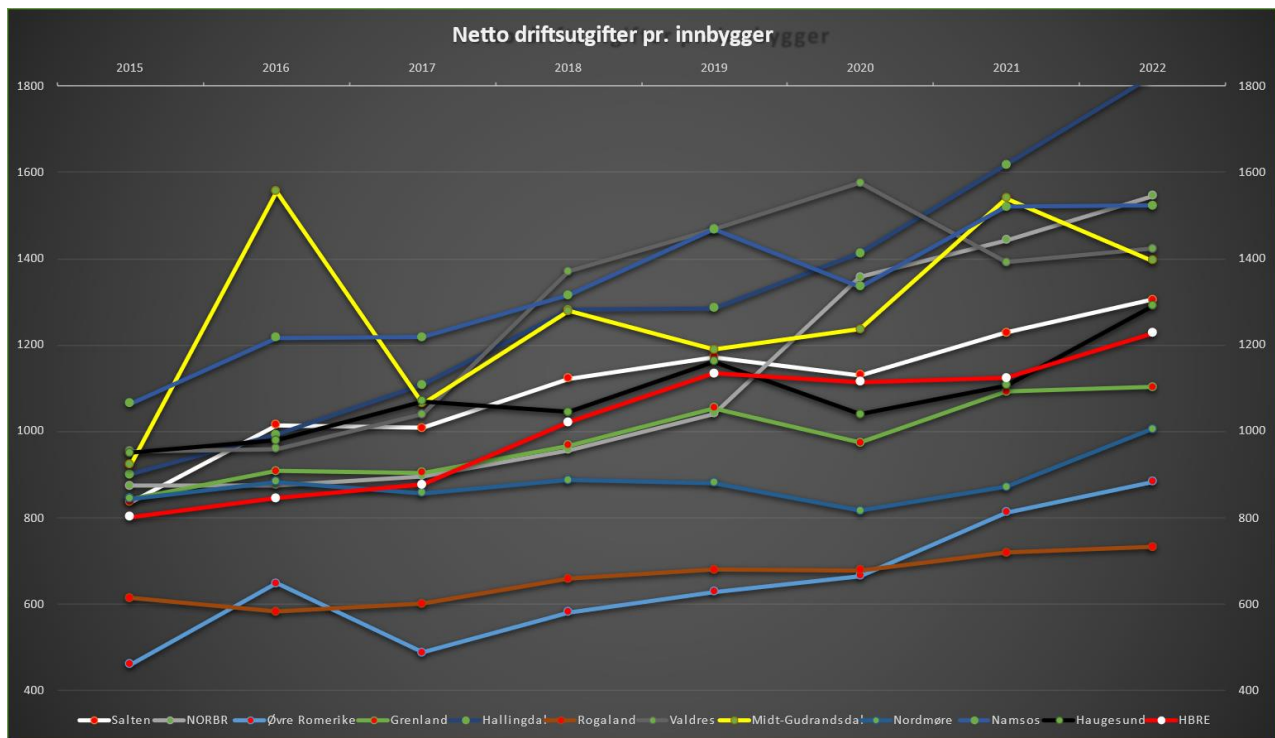
Figur E

For eierkommunene vil det være naturlig å se til første sammenligningsgrunnlag, men det er vanskelig å få gode sammenligningsgrunnlag på generelt grunnlag når vi bryter selskapet ned til sektorer fordi sammenligningsgrunnlaget minsker samtidig som utslagene på lokale variasjoner blir større.

Utfordringen med å sammenligne seg med tilsvarende brann- og redningsvesen med samme innbyggertall og samme antall stasjoner, er at utvalget er 1-2 brannvesen og utvalget er ikke nødvendigvis representativt.

Det er sett på et bredt utvalg brann- og redningsvesen for å lettere kunne se Haugaland brann og redning iks i sammenheng med andre interkommunale selskaper, kommunale brann- og redningsvesener eller andre driftsformer. Figur F viser netto driftsutgifter per innbygger fra 2015 til 2022 for HBRE og 11 andre brann- og redningsvesen. Videre er enkelte forutsetningene for drift listet opp i Tabell 3.

Kommuner som har driften av brann- og redningsvesen i interkommunalt samarbeid, får synliggjort skjulte kostnader i KOSTRA rapportering. Med skjulte kostnader menes her sentralbordtjeneste, fakturering, økonomi, personal, finanskostnader, mm. Dette er kostnader som kommuner med brann og redning i egen organisasjon i de fleste tilfeller rapporterer inn på andre tjenester som eksempelvis administrasjon, fellesutgifter og finans.

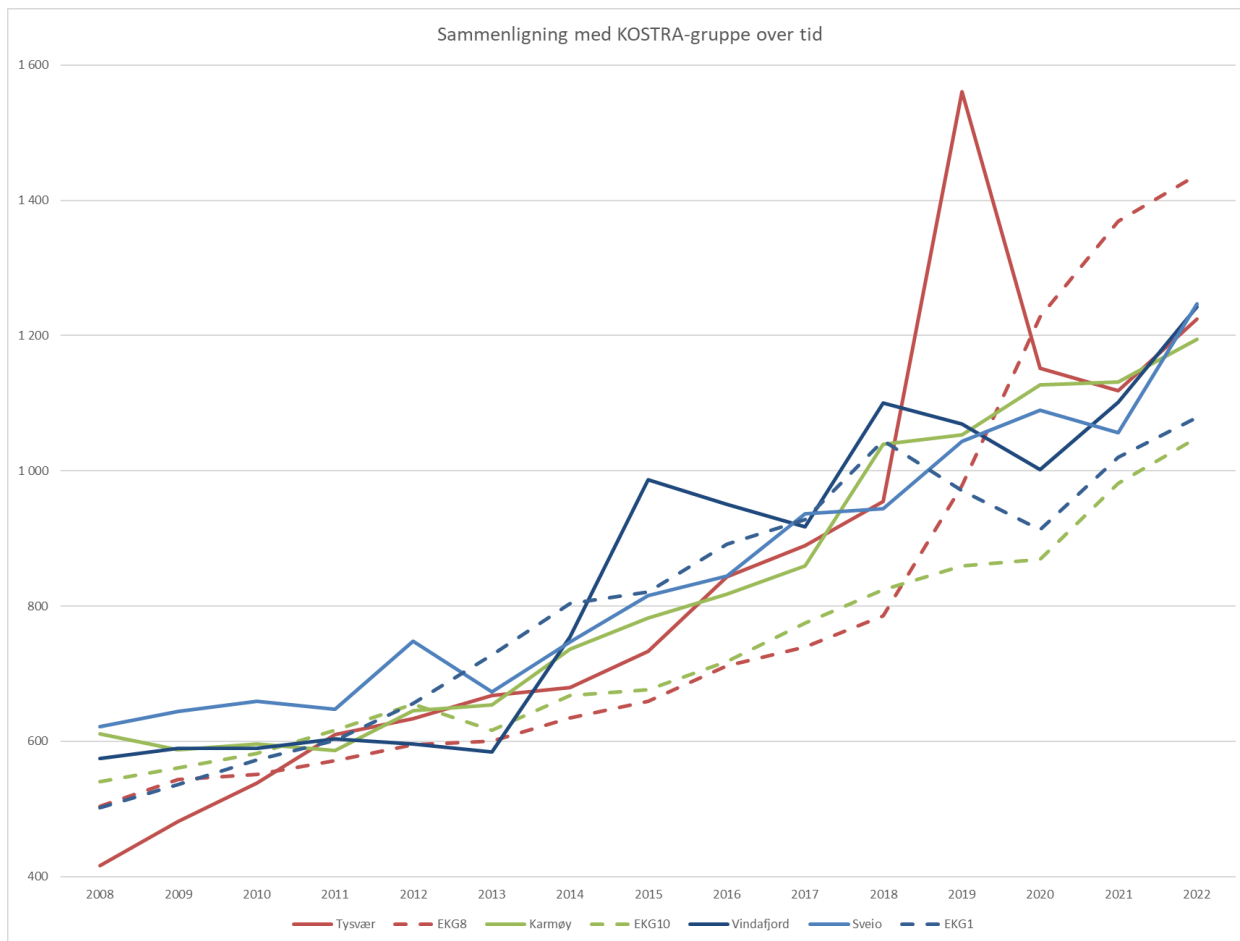
Figur F

IKS	Innbyggere	# brannstasjoner	Innbyggere per brannstasjon	Netto driftsutgifter per brannstasjon	Netto driftsutgifter per innbygger
Rogaland	339 446	16	21 215	15,5 MNOK	732kr
Grenland	122 474	5	24 495	27,0 MNOK	1 103 kr
Øvre Romerike	114 862	6	19 144	16,9 MNOK	883 kr
Salten	85 315	21	4 063	5,3 MNOK	1 305 kr
HBRE	69 950	15	4 663	5,7 MNOK	1 227 kr
NORBR	55 956	15	3 730	5,8 MNOK	1 546 kr
Haugesund	37 855	1	37 855	48,8 MNOK	1 290 kr
Nordmøre	35 570	8	4 446	4,5 MNOK	1 006 kr
Hallingdal	16 758	5	3 352	6,1 MNOK	1 824 kr
Namsos	16 031	6	2 672	4,1 MNOK	1 523 kr
Midt-Gudbrandsdal	13 245	5	2 649	3,7 MNOK	1 396 kr
Valdres	11 148	9	1 239	1,8 MNOK	1 423 kr

Tabell 3

3.3 SAMMENLIGNING MED EGEN VIRKSOMHET

En viktig del av forståelsen av driftsutgiftene er å se på driftskostnadene over tid. Dette for å kunne se sammenhengen mellom hva eierkommunene brukte på brann- og redningsvesen før etablering av interkommunalt selskap og tida etterpå. Det gjøres en kvantitativ fremstilling av den økonomiske utviklingen, og en kvalitativ vurdering av andre forhold som er relevant i et ikke-økonomisk perspektiv.

Figur G

Brann- og redningsvesenets utgifter varierer over tid. Økonomiske forutsetninger for å oppfylle lovkrav avhenger av kommunens økonomi og evne til å planlegge og iverksette nødvendige tiltak i samsvar med lover, forskrifter, samt kommunale risiko- og beredskapsplaner. Eierkommunene har vært over gjennomsnittet i sine respektive grupper fra 2008 til etablering av interkommunalt selskap (iks). Bokn og Utsira er ikke inkludert i grafen av to grunner: deres driftsutgifter per innbygger er vesentlig høyere enn de fire andre deltakerkommunene, og deres eierandel i HBRE er kun ca. 1,5%, og dermed har liten innvirkning på selskapets totale oversikt.

Av Figur G kan man se at Sveio i perioden 2011 til 2013 hadde store utfall på driftsutgiftene per innbygger, men samlet sett for disse tre årene representerer de en forventet jevn stigning. Vindafjord gjennomførte i perioden 2014 til 2015 stor fornyelse og oppdatering av sitt brann- og redningsvesen, etter flere år med flat og nedadgående kurve. Dette var både oppdatering av utstyr og kjøretøy, men også erverv av nødvendig kompetanse hos brannkonstabler og utrykningsledere. Etter disse to årene stabiliserte nivået seg. Både Tysvær og Karmøy kommuner har hatt en jevnere vekst frem mot etablering av HBRE. Slike svingninger vil opptre hos alle kommuner på ett eller annet tidspunkt. Enkelte kommuner imøtekommer endringer i kompetansekrav raskt, mens andre kommuner trener ut tidspunktet for oppgradering.

2022 virker å være det første året der netto driftsutgifter per innbygger sammenfaller for de fire største eierkommunene. Årsaken til variasjonene i perioden 2018-2021, herunder det store utslaget til Tysvær kommune i 2019 er det ikke gjort noen videre vurdering av.

Det er ikke gjort noen informasjonsinnhenting for å gjøre kvalitative vurderinger om de ulike kommunegruppene. Gjennomsnittsvæksten til den enkelte kommunegruppe vil være påvirket av endringer i kommunesammensetningen i gruppen og om eller når den enkelte kommune har gjennomført nødvendige ekstra tiltak for å etterleve endringer i lov, forskrift eller myndighetsutøvelse. Videre vil det ved kommunesammenslåinger være endringer i kostragrupeerne. Som eksempel på endringer i lov, forskrift og myndighetsutøvelse kan arbeidstilsynets tilsynsaksjon for å fremme et bedre fysisk arbeidsmiljø på brannstasjonene nevnes. Det var et arbeid som ble påbegynt i 2015 i alle landets kommuner.

Det skal også nevnes at endringer i innbyggertall direkte påvirker nettoutgiftene per innbygger.

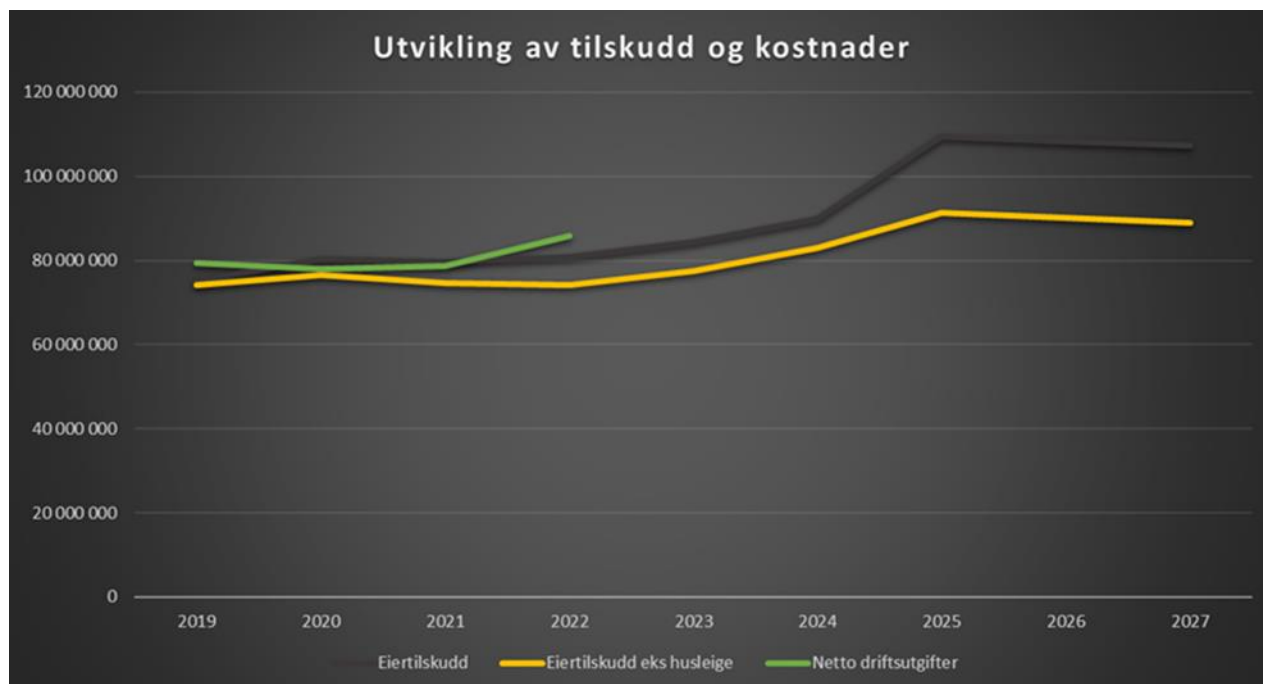
Det er få driftsår som ligger til grunn for å si noe om kostnadsnivået i HBRE. Det har vært en akseptert forventning til at de første driftsårene, etableringsfasen, kan ha et høyere kostnadsnivå enn det som kan forventes i normale driftsår.

	2008-2017		2017-2019		2019-2022	
Vindafjord	715	+ 1,6 %	1029	+ 4,9 %	1104	+ 10,8 %
Sveio	734	+4,3 %	975	- 0,6 %	1109	+ 11,3 %
KG 1	704		981		996	
Tysvær	649	+ 6,2 %	1135	+ 36,1 %	1264	+ 0,9 %
KG 8	611		834		1253	
Karmøy	688	+ 7,3 %	984	+ 20,1 %	1126	+ 19,8 %
KG 10	641		819		940	
Bokn	1262	+ 86,7 %	1928	+ 148,1 %	2076	+ 28,7 %
KG 14	676		777		1613	
Utsira	1960	+ 22,1 %	2421	+ 19,6 %	2793	+ 17,0 %
KG16	1605		2025		2388	

Tabell 4

Tabell 4 viser gjennomsnittlig kostnadsnivå for deltagerkommunene før, under og etter etablering av HBRE, og sammenligner dette med sin respektive kostragruppe.

Figur H viser utviklingen av eierkommunenes driftsutgifter for brann- og redningsvesen per innbygger og eiertilskuddet til HBRE. Eiertilskuddet vises også som tilskudd eksklusiv husleien som går tilbake igjen til kommunene. Tilskuddet er stabilt over tre år fra 2020 til 2022. Når likevel netto driftsutgifter (grønn linje) stiger mer enn svart linje i perioden er det enten fordi innbyggertallet ble redusert i perioden, eller så er det kostnader i kommunen, men utenfor HBRE, som er økt.

Figur H

3.4 KONKLUSJON KOSTRA

Det anbefales å definere gjennomsnittet av tilsvarende kommuner basert på en sammensetning av flere av de presenterte modellene. Hver modell vektet.

Modell	Innbyggere	Brannstasjoner	Netto driftsutgift per innb.	Vekting
Innbyggertallmodellen	70 708	11 brannstasjoner	1 106 kr	10 %
Salten	85 315	21 brannstasjoner, herav: - 1 døgnekasernert - 3 med vaktlag på hjemmevakt - 10 med 1-2 på hjemmevakt Totalt 24 personer på hjemmevakt	1 305 kr	20 %
Haugesund + Namsos + Midt-Gudbrandsdal	67 131	15 brannstasjoner, herav: - 1 døgnekasernert - 1 dagkasernert (4 på hjemmevakt)	1 367 kr	20 %
NORBR	55 956	15 brannstasjoner, herav	1 546 kr	10 %
Grenland	122 474	5 brannstasjoner, herav: - 3 døgnekasernerte - 1 med to på døgnet og 2 på hjemmevakt - 1 med to på hjemmevakt Totalt 19 døgnet og 4 hjemmevakt	1 103 kr	10 %
Regionmodellen	68 689	25, herav: - 1 dagkasernert (4 på hjemmevakt) - 3 med vaktlag på hjemmevakt	1 599 kr	10 %
KOSTRA-1 modellen	i/a	i/a	1 137 kr	10 %
KOSTRA-3 modellen	i/a	i/a	1 338 kr	10 %
Sammenligningsnivå	i/a	i/a	1 337 kr	100 %

Tabell 5

Til sammenligning har Haugaland brann og redning iks 69 950 innbyggere og 15 brannstasjoner. Av de femten brannstasjonene er det vaktlag på hjemmevakt på fem av stasjonene (1 av de er dagkasernert) og på tre stasjoner er det utrykningsleder på hjemmevakt. Ved ny organisering når Raglamyr er på plass vil HBRE ha 64 228 innbyggere (uten Sveio) og 11 brannstasjoner, herav 1 døgnekasernert, 3 med vaktlag på hjemmevakt, og 3 med utrykningsleder på hjemmevakt.

Det vil være fordeler og ulemper ved bruk av denne måten å sammenligne på. Fordelen er at nivået HBRE skal sammenligne seg med er spredd ut over mange ulike brann- og redningsvesen og kommuner, slik at enkeltutslag hos et brann- og redningsvesen eller kommune ikke vil gi tilsvarende utslag på sammenligningsnivået, noe som ville gitt mindre forutsigbar økonomisk drift. Ved å sammenligne kostnadene for brann- og redningsvesen vil HBRE ha bedre forutsetninger til å møte driftskostnader som selskapet blir påtvunget og som i liten grad kan påvirkes gjennom innsparings- og effektiviseringstiltak. Eksempel på dette er driftskostnader på nødnett og 110-sentral som er nasjonalt og regionalt styrt, mens faktura kommer til den enkelte kommune / brann- og redningsvesen.

Ulempene med denne måten å sammenligne HBRE med tilsvarende kommuner er at første prognose på tallmaterieell blir først tilgjengelig 15. mars året etter driftsåret. Det vil bety at kostnadsendringen fra år til år må estimeres, ikke ulikt rammestyringen nå estimerer en deflator.

Regnskapet for brann- og redningsvesen (338 og 339) til den respektive kommune består ikke utelukkende av kostnader til HBRE. Det kreves dermed et samarbeid med eierkommunene for å nå måltallene.

Det må videre legges opp til en tidsplan på hvordan eiertilskuddet skal tilnærme seg gjennomsnittsnivået som HBRE skal følge.

4. KOSTNADSBILDET I HBR

4.1 RAMMESTYRING

Representantskapet legger til grunn at rammestyring av selskapet er et sentralt prinsipp, som skal legges til grunn for det videre arbeidet.

Med det som utgangspunkt må vi i større grad spesifisere hva som skal ligge i prinsippet om rammestyring og knytte rammestyring opp mot forventningen om at selskapet skal på sikt ligge på samme nivå som gjennomsnittet av tilsvarende kommuner.

4.1.1 MODELL

2020-2024

I rammestyringen som gjelder til og med 2024, skal fjorårets ramme legges til grunn for årsbudsjettet. Det legges til forventet deflator og deretter trekkes det ned 1 % som forventet effektivisering.

2025-fremover

Nye kriterier for rammestyring er fastsett i representantskap 10.11.2023, ref. kapittel 2.1.

Rammestyring utelukker ikke at det kan være forhold som tilsier endring i rammen, men som for kommunene er det mange eksterne forhold som gir økte kostnader vi ikke blir kompensert for, og det vil også kunne gjelde for HBR. Andre investeringer enn i stasjonsstrukturen må i utgangspunktet finansieres innenfor rammen.

Nye stasjoner vil medføre merkostnader som kompenseres med økt tilskudd tilsvarende 70 % av netto husleiekostnader. Det langsiktige målet om å få kostnader på et nivå med tilsvarende kommuner står fast.

Kriterier

Foruten de generelle føringene for rammestyring, foreligger det ikke spesifikke kriterier for hva som skal ligge innenfor rammen og hva som regnes som ekstraordinære kostnader og som kan legges inn som tiltak i budsjettprosessen.

4.1.2 VURDERING AV MODELL

Valget av modell for rammestyring har positive og negative sider. En positiv side er at modellen er forutsigbar og vi kjenner rammebetingelsene for hele planperioden.

Det som kan være negativt, og da for selskapet, er om det er for mange uforutsette eksterne kostnader som påvirker driften, men som må dekkes i rammen. Eksterne kostnader har selskapet liten påvirkning overfor.

Videre bygger modellen på en budsjettert og ikke en reell deflator. Med eksisterende rammestyring får vi ikke kompensert for reell lønnsvekst og økt drift som er utover budsjettert deflator.

Foreløpige tall fra KOSTRA viser at norske kommuner fra 2022 til 2023 har økt sine netto driftsutgifter til brann- og redningsvesen med 10,3 %. Korrigert for befolkningsveksten er økningen på 9 %. Dette er langt over både faktisk deflator og budsjettert deflator.

BUDSJETTERT DEFLATOR VS REELL DEFLATOR

	2020	2021	2022	2023
Reell deflator	1,0 %	4,3 %	6,7 %	5,2 %
Budsjettert deflator	3,1 %	2,0 %	2,5 %	3,4 %

Med utgangspunkt i eiertilskuddet i 2019 på 86'', vil handlingsrommet for HBR i 2024 være 14'' mindre enn om tilskuddet hadde blitt justert med faktisk deflator [1]. Dette er i tillegg ha en eksponentiell virkning slik at differansen blir mye større år for år. Med samme gjennomsnittsdifferanse som 2020 til 2023 vil beløpet øke til 30'' i 2026 og 67'' i 2029.

En videreføring av rammestyring med dette prinsippet er ikke bærekraftig.

Modell for rammestyring medfører at selskapet skal redusere kostnader uten å sette måltall for denne reduksjonen. Samtidig er det sett et mål om at HBR skal være på samme kostnadsnivå som snittet av sammenlignbare kommuner. Det må være samsvar mellom rammestyring og denne eierforventningen.

4.2 UTVIKLING

Rammestyringsmodellen sier ikke hva forventes innenfor rammen og hva som ligger utenfor. Noen utfordringer som vi har møtt med rammestyring frem til i dag:

Husleie: Husleie reguleres av rammestyring, men som selskap har vi ikke mulighet til å ha kontroll på utgiftssiden. Husleie har økt med 42 % (2,2'') i perioden 2020-2023 [2]. Samtidig legger rammemodellen opp til at vi skal ha en besparelse på 4 %. Denne må da hentes fra andre områder.

Nødnett: Staten skal oppgradere nødnettet, både styringssystemet og selve nettet. Dette skjer i to trinn der kostnaden bæres av kommunene. På 4 år er 4,7'' dekket inn i eksisterende ramme. Tillegg kommer 110-sentralens kostnader med økt bemanning for å håndtere tiltaket [3].

Lønn: Deflator er heller ikke et presist verktøy for der hvor lønn utgjør 74 % av totale kostnader mens det i en deflatorberegning er 61 % lønn. Når lønnsvekst i kommunal sektor avviker fra deflator, vil ikke modellen for rammestyring være presis.

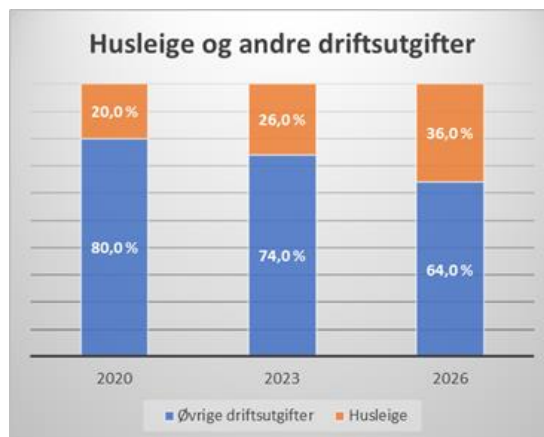
Økte eksterne kostnader har endret fordeling av kostnader fra 2020 til 2023 og vil øke ytterligere i planperioden.

Med gjeldende rammestyring vil fordelingen mellom husleie og øvrig drift endres i negativ retning frem til 2026. Dette vil også gjelde den nye foreslåtte løsningen for rammemodell med 70/30-fordeling.

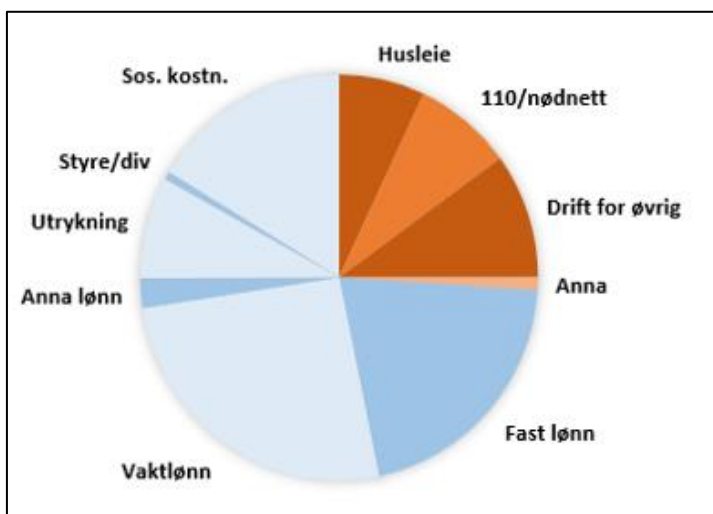
En annen måte å se dette på er at selskapet har akseptabel styring for egne driftskostnader og nøkkelen ligger i å få kontroll på de kostnadene som er drivere, i den grad dette er mulig.

Skal økte driftskostnader hentes inn for å holde samlede kostnader på dagens nivå, er det ikke innenfor drift gjennom synergier og effektivisering, men innenfor lønnsområdet. Vi må se på organisasjon, stillinger, vaktordninger med mer.

Denne vurderingen gjøres i trinn 3 i innsparings- og effektiviseringsprogrammet.

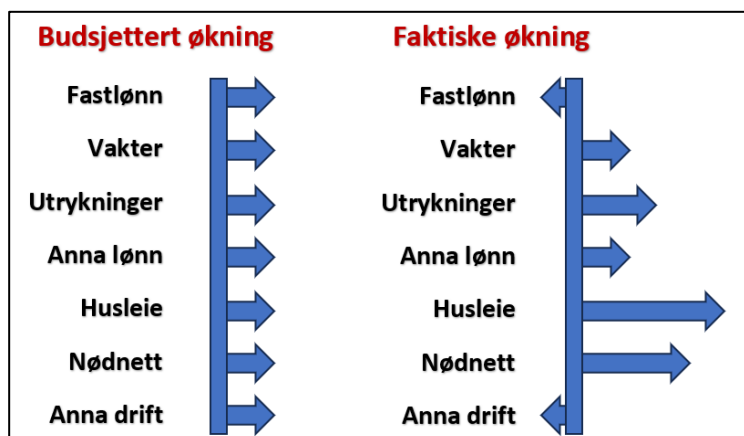

Figur I

Figur J

Frem til 2024 er innsparingskrav gjennomført ved å ha stillinger vakant, ikke gjennomføre lovpålagt opplæring samt redusere drift. Dette er som vist over, ikke tilstrekkelig for å håndtere faktisk deflator og de kostnader som stat og kommune påfører selskapet. En visuell fremstilling av budsjetterte kostnadsøkning og faktisk økning:

Figur K

4.3 FORDELINGSNØKKELE

Fordelingsnøkkel for Haugaland brann og redning iks bygger på en harmoniseringsmodell [5]:

Modellen er en kombinasjon mellom folketall og kostnadsbildet som var mellom eierkommunene i 2016. Fordelingen er justert i de tilfeller kommuner har tredd ut av selskapet. Intensjonen med harmoniseringsmodellen var at alle kommuner skal komme bedre ut rent økonomisk, enn de vil gjøre som selvstendig sammenlignbare brannvesen.

Modellen skulle gå over til en ren innbyggermodell etter 4 år. Det er i revidert selskapsavtale vedtatt at harmoniseringsmodellen skal videreføres.

Vurdering av modell:

Ser vi til kapittel 3.1 ser vi at mindre brannvesen har en høyere kostnad enn brannvesen med høyt innbyggertall. Med det som utgangspunkt vil det være naturlig å se til faktisk kostnad om en skulle hatt selvstendige brannvesen opp mot en samarbeidsmodell.

4.4 SKJULTE KOSTNADAR

Skjulte kostnader er omtalt i rapport av 2015 som selskapet bygger på. Dette er kostnader som blir synliggjort i et interkommunalt selskap, men som ofte ikke regnes med i kostnadene for de som er organisert som kommunale brann- og redningsvesen. For HBRE er dette eksempler med utgangspunkt i regnskap 2023:

Lønn- og regnskap samt system/program:	1 000 000,-	Tenester kjøpes av Suldal kommune
Administrasjon (personal/økonomi):	1 882 717,-	Egen personalsstilling, vakant økonomi
Revisjon:	143 315,-	
Husleie - administrasjon:	835 757,-	
Husleie - brannstasjoner ¹ :	7 123 106,-	
KS/Samfunnsbedriftene:	242 600,-	
Sum	11 227 495,-	

Dette er 13 % av eiertilskuddet hvilket betyr at de vi sammenligner oss med kan ha inntil 13 % skjulte kostnader som vi har synlige i vår kostnadsanalyse.

¹ Det er kommunale brannvesen som har med kostnaden, andre ikke. Det er også brannvesen som enda ikke har gjennomført tiltak på stasjonene, og det vil derfor være store forskjeller i kostnadsbildet.

5. ØKONOMISK VURDERING AV TILTAK

5.1 GENERELT

Representantskapet legger til grunn at selskapet i dag har en høyere kostnad enn det som er gjennomsnittet for tilsvarende kommuner og ber styret om å:

- A. redusere stillingar og funksjoner der det er mulig innenfor krav i lov og forskrift,
- B. redusere tjenester innenfor fagområdene der dette er mulig innenfor krav i lov og forskrift og
- C. starte opp aktiviteter som gir inntekt gjennom salg av tjenester.

Med det som utgangspunkt må vi:

1. kartlegge allerede gjennomførte tiltak og se på handlingsrommet for nye tiltak.
2. gjøre en økonomisk analyse av tiltakene samtidig som konsekvensene må vurderes.

5.2 INTENSJONEN FOR Å ETABLERE HBR

I arbeidet med å realisere selskapet, må det holdes fast ved intensjonen(e) for å etablere selskapet. Det foreligger noen sentrale dokument som sier noe om intensjoner:

Sluttrapport av 02.10.2015

Anbefaling:

Det etableres et nytt felles IKS basert på gjeldende lovkrav da det er synliggjort et behov for å iverksette tiltak som vil gi økte kostnader i det enkelte brannvesen og kommune. Det understrekes at kostnadene med disse tiltakene vil påløpe det enkelte brannvesen uavhengig av om brannvesenet blir videreført som et selvstendig brannvesen eller går inn i IKS'et.

Basert på erfaring fra andre IKS kan det forventes å være økonomisk lønnsomt på sikt. I starten er det viktig å finne gode fellesløsninger ved bruk av personell, kjøretøy og utstyr. Dette vil kunne gi reduserte kostnader for alle kommunene som går med i samarbeidet, sammenlignet med om hver enkelt må dekke opp de lovfestede kravene til eget brannvesen.

Eierstrategi av 2017

Kommunenes plikter skal ivaretas gjennom samarbeid som sikrer at beredskapen styrkes gjennom bedre koordinasjon, god kompetanse innenfor sine kjernevirksomheten. Det skal være kostnadseffektiv drift og på sikt gi en økonomisk gevinst gjennom bl.a. stordriftsfordeler og effektive løsninger.

Det skal jobbes for å generere inntekter gjennom m.a. salg av tjenester så lenge dette er forenelig med relevante lover/ forskrifter og ikke svekker selskapets evne til å ivareta kjerneoppgavene.

Det forventes god økonomistyring og forutsigbare budsjettprosesser.

Det forventes at kommende utfordringer i samfunnet lettere kan løses i samarbeid.

Fremtidens brann- og redningsvesen²

Forarbeidet til kommende stortingsmelding slår fast:

Mange av landets brann- og redningsvesen er for små til å håndtere den store bredden av oppgaver og kompetanse som forventes å komme i årene framover. Det vil også være krevende å bygge nødvendig kompetanse.

Det anbefales to hovedgrep:

1. Definere hvilke forebyggende- og beredskapsoppgaver som skal ligge i en grunnportefølje for alle brann- og redningsvesen.
2. Etablere regionale samarbeid om utvalgte oppgaver mellom brann- og redningsvesenene innenfor 110- sentralenes geografiske grenser.

---

² Fremtidens brann- og redningsvesen, Helhetlig gjennomgang av brann- og redningsområdet – juni 2023

5.3 GEVINSTREALISERING PER I DAG

Det foreligger en forventning om at det skal være en gevinstrealisering ved å etablere et felles brann- og redningsvesen, herunder:

1. samarbeidsløsninger, koordinering og synergier
2. god kompetanse innenfor kjernevirksomheten
3. økonomisk gevinst gjennom stordriftsfordeler og effektive løsninger.

En gevinstrealisering er på flere av disse områdene hentet ut ved å etablere selskapet og det vil ikke være mulig å hente ut samme gevinst to ganger. Arbeidet videre er å optimalisere gevinstene.

5.3.1 ORGANISASJON

Ser vi bort fra Haugesund sin deltagelse i selskapet overtok vi arbeidsgiveransvaret for 24 heltidsansatte i 2018. Vi ansatte leder personal og leder økonomi samtidig som øvrige ansatte ble overført eller plassert i nye funksjoner i nytt organisasjonskart. Totalt antall ansatte ble likevel ikke økt.

Den første effektiviseringsgevinsten er per 2018:

- Organisasjonens størrelse ble ikke endret selv om det ble etablert administrative tjenester.
- Det ble færre ledere på overordnet nivå.

Etter dette er to kommuner gått ut av selskapet, noe som tilsvarer 12 % av selskapet. Vi har i samme periode redusert med 5 stillinger samtidig som vi leverer de samme administrative tjenestene som før.

Effektiviseringsgevinsten er per 2023:

- Organisasjonens størrelse er redusert som følge av endring i eierforholdet.
- Det er færre ledere på overordnet nivå.

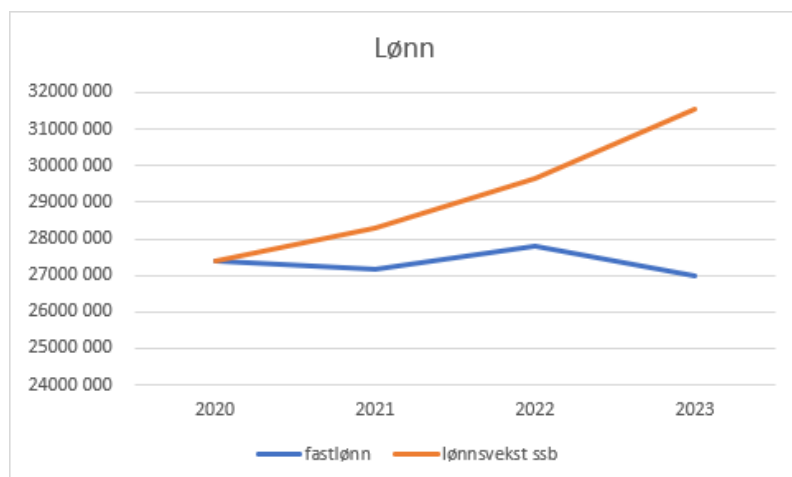
Ved tilsvarende sammenligningsgrunnlag var det i 2017 36 ansatte + administrative tjenester i kommunene.

I 2023 har HBRE som selskap 33 ansatte inklusiv administrative stillinger. Av disse 33 stillingene er 27 låst til innbyggertallet og krav til dimensjonering, jf. forskrift om brannvesenforskriften.

Vi har i perioden gått fra 9 ledere/avdelingsledere til 5.

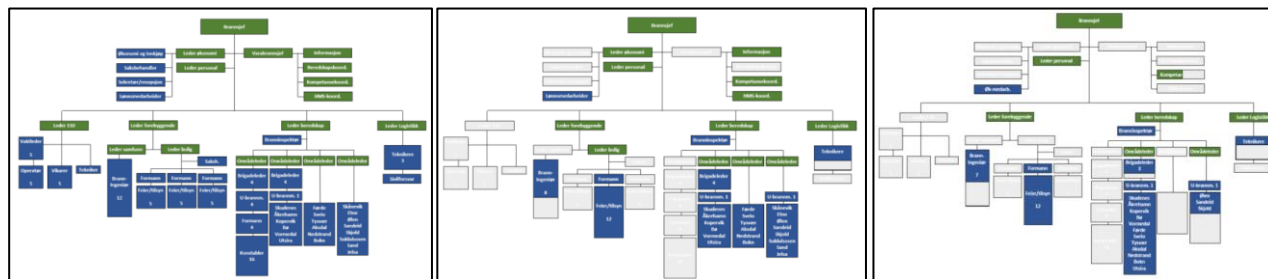
Vi har gått fra 9 branningeniører til 6.

Gevinstrealiseringen kan illustreres med følgende graf:

Figur L

En gevinstrealisering kan også vises gjennom å se organisasjonskartet til HBR i disse tre trinnene [5]:

5.3.2 INVESTERINGER OG KJØP

Investeringer og kjøp har gitt bedre resultat gjennom gode rammeavtaler og mer forutsigbare anskaffelser der kostnader er lavere som følge av høyere volum.

Også arbeidet med å lage spesifikasjoner og følge opp anskaffelser er profesjonalisert og effektivisert. Dette gir bedre økonomiske betingelser for våre investeringer og kjøp.

Selskapet jobber også med å få til kostnadseffektive samarbeidsløsninger fremfor interne løsninger. Eksempler på dette er:

- Logistikk: vaskeri/barrieremaskiner på to av 15 stasjoner som gir redusert kostnad i arbeid, sertifisering/opplæring, utstyr og ikke minst investeringer på stasjon.
- Logistikk: luftfylling på to av 15 stasjoner som gir redusert kostnad i arbeid, sertifisering/ opplæring og utstyr.
- Logistikk: gått bort fra personlig vernebekledning og røydykkermasker som resulterer i reduksjon i antall, færre sertifiseringer, høyere driftssikkerhet og dermed redusert kostnad.
- Adm.: bedre kontorløsninger i Diktervegen gjennom samarbeid og redusert areal, noe som medfører redusert kostnad.
- Forebygging: samlet de fleste brannforebyggere under ett og samme tak i Kopervik, noe som sikrer tilgjengelig areal andre steder samt redusert kostnad i tilrettelegging med garderober.
- Forebygging: det er redusert leasing av administrative kjøretøy fra 4 til 2.
- Beredskap: det er inngått samarbeidsavtale med Bokn røde kors. Dette reduserer eget behov for anskaffelse, opplæring/sertifisering og dermed reduksjon i kostnad.
- Beredskap: det er avtale med Hydro Karmøy om felles røykdykkeranlegg, noe som reduserer behov for egen investering i egnede fasiliteter.
- Beredskap: det er gjennomført redusert frekvens for resertifisering for 160-kode (utrykningskjøring) fra hvert 3. til hvert 5. år.
- Beredskap: det er videreført avtaler på vegne av kommunene vedr. redningsdykking og vaktlag for Førresfjorden (Haugesund brannvesen). Dette reduserer kostnaden ved å opparbeide egen kompetanse og/eller ordninger for disse tjenestene.

Det er gjennomført en rekke tiltak som reduserer driftskostnadene i driftsåret, men som ikke er varige (utsettelse av kurs, salg av kjøretøy, avlysning av arrangement, utsettelse av anskaffelser m.v.).

5.3.3 KOMPETANSE

Det er innenfor kompetanseområdet finner vi store synergier i et samarbeid. Gjennom kontinuitet og det å gjennomføre kurs lokalt med egne kompetanseressurser, reduseres kostnaden stort sammenlignet med alternativet om å anskaffe kompetanse gjennom eksterne kursleverandører.

Tilsvarende gevinstrealisering er hentet ut fra alle kurs som gjennomføres i egen regi. Det presiseres at denne gevinsten ikke kan hentes ut flere ganger og må tilskrives det tidspunkt selskapet ble etablert.

Det vises ellers til rapport av 23.02.2024 som utreder kurs- og kompetansesenter for Haugaland brann og redning iks.

5.4 POTENSIELLE TILTAK FREMMER

5.4.1 REDUKSJON AV STILLINGER OG FUNKSJONER

Forutsetninger som settes til denne kartleggingen er at vi skal etablere en hovedbrannstasjon og vi skal ha ansatte innenfor lovkravet samt at vi skal levere lovpålagte tjenester.

Et kontrollspørsmål vil være i vurderingene: «hvis en ansatt slutter, vil det være et behov for å erstatte vedkommende eller vil oppgavene kunne løses internt med eksisterende ressurser?»

Stillinger og funksjoner - grunnkrav	Stillinger og funksjoner som faller utenfor grunnkrav
100 % daglig leder 100 % avdelingsleder forebyggende 100 % avdelingsleder beredskap 700 % branningeniør tilsyn 500 % dagkasernerte mannskap (25 % overtall) ³	200 % områdeledere 100 % leder personal 100 % leder logistikk 100 % tekniker 100 % branningeniør 100 % økonomi/administrasjon
	200 % områdeledere (vakant) 100 % leder økonomi (vakant) 50 % branningeniør (vakant)

Tabell 6

Hva som er lovpålagte stillinger, er avhengig av hvilke tjenester som brann- og redningsvesenet skal levere og hvilke oppgaver dette utløser.

Det som ikke kommer frem av tabellen over, er muligheten til reduksjon av stillingsprosent for mannskap. Dette er likevel ikke en reell mulighet da stillingsprosentene er små (1.75 – 3.65 %) i et område der behovet er økt tilgang til mannskap.

En viktig vurdering som må i den grad det skal reduseres i stillinger, stillingsprosent og/eller endring av funksjoner, det er å vurdere dette opp mot brann- og redningsvesenets evne til å levere tjenester og tap av synergier.

³ Disse stillingene flyttes over til vaktlaget på Raglamyr.

I vurderingene må det komme frem hvilke ressurser som er nødvendig å ha for å levere de tjenestene som skal leveres etter selskapsavtale. Det er i den anledning naturlig å «benchmarke» brann- og redningsvesen av ulik størrelse for å få en pekepinn:

	Brannvesen	Hbre	Hgs	Hbr	Norbr	Sogn	Hebr	Bsør	Mib	Vib
	Innbyggertall	70'	38'	22'	57'	20'	62'	53'	86'	141
Adm./ledelse	Brannsjef	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Varabrannsjef	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Avdl. l. beredskap	1	2	1	1	1	1	1	1	1
	Avdl. l. foreb.	1	0	1	1	1	1	1	1	1
	Leder personell e.l.	1	1	0	0	0	0	1	0	2
	Leder økonomi e.l.	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	Adm./kontorstillinger	1	0	0,5	1	1	1	0	2	2
	Leder hms/beredskapskoord.	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Forebyggende	Mellomleder forebyggende	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	Branningeniører e.l.	7	4	2	5	2	6	5,5	3	14
	Branninspektører	0	0	0	0	0	0	0	5	0
Feiing/tilsyn	Mellomleder forebyggende	1	1	1	1	1	2	1	1	1
	Brannforebyggere	11	4	7	12	4	8	7	5	15
	Lærlinger	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Beredskap/ ressurs	Mellomleder beredskap	2	0	0,5	1	2	0	3	1	3
	Branningeniører e.l.	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	Brigadeledere	4	0	0	1	0	0	0	4	0
	Teknikere o.l.	2	2	0	1	0	0	1	0	1
	Vaktlag kasernert (inkl. overtall)	0	28	0	20	0	20	10	0	68
	Underbrannmester	0	0	0	0	0	0	0	4	0
	Brannformann	0	0	0	0	0	0	0	12	0
	Brannkonstabel (døgnkasernert)	0	0	0	0	0	0	0	36	0
110-sentral	Avdl. l.	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	Teknikere o.l.	0	0	0	0	0	2	0	0	0
	Vaktleder	0	0	0	0	0	5	0	0	0
	Operatører	0	0	0	0	0	15	0	0	0
	Adm./kontorstillinger	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Andre		0	2	0	5	2	1	0	1	0
Estimert kjøp fra vertskommune		0	0	0	1,5	1	0,5	0	0	1
Sum alle		33	45	15	51,5	16	65,5	32,5	80	111
Per 1000 innbygger		0,47	1,18	0,90	0,90	0,80	1,06	0,61	0,93	0,79
Sum alle ekskl. 110/selvkost/vaktlag		19	10	7	17,5	11	11,5	13,5	20	26
Per 1000 innbygger		0,27	0,26	0,32	0,31	0,55	0,19	0,25	0,23	0,18

Tabell 7

Tabellen må leses ut fra krav som er til organisering. Noen har krav til 110-sentral, andre har flere kasernerte stasjoner, noen stillinger regnes inn i selvkostområdet eller finansieres på annen måte m.m.

Det vil også være naturlig at der hvor det er kasernert beredskap vil behovet for andre hele stillinger reduseres i all den tid at oppgaver legges til disse stillingene som ellers må ivaretas av andre.

Ser vi til den organiseringen som HBR vil ha etter selskapsavtalen med kasernering på hovedbrannstasjonen og på Veia, vil fordelingen endres:

Sum alle	74
Per 1000 innbygger	1,06
Sum alle ekskl. 110/selvkost/vaktlag	15
Per 1000 innbygger	0,21

I denne oversikten er det gjort forutsetninger om at tjenestene i HBR skal være som i dag.

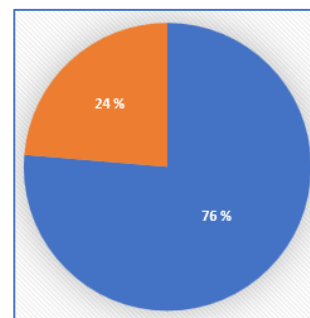
5.4.2 REDUKSJON AV BEREDSKAPSNIVÅ

Det beredskapsnivået som vi har i dag, skal vurderes i beredskapsanalyse trinn 2 når nytt mandat foreligger.

Vaktordninger - grunnkrav	Vaktordninger som vi har for å innfri gjeldende beredskapsnivå
5 vaktlag à 5 mannskap Kopervik, Bø, Vormedal, Åkra og Skudenes. 1 vaktordning brannsjefsnivå	1 vakt for tankbil Kopervik 1 utrykningsledervakt Ølen, Sandeid, Skjold og Sveio 1 helgevakt à 2 mannskap Aksdal 1 vaktordning innsatsleder Karmøy ⁴ og Vindafjord ½ vaktordning innsatsleder Bokn/Tysvær/Sveio

Tabell 8

Fordelingen mellom antall vakter som ligger til grunnkravet og det som er etablert for å nå en fastsatt beredskap er per i dag hhv 76 og 24 %:

Figur M

5.4.3 REDUKSJON AV TJENESTETILBUD

Det tjenestetilbud som brann- og redningsvesenet skal levere kommer frem av kartlagt risiko og sårbarhet der denne skal imøtekommes med kostnadseffektive tiltak gjennom en beredskapsanalyse.

Etter mandatet i kapittel 2.1 skal eierne legge frem et mandat og formål om samsvaret mellom bærekraftig økonomi og tilstrekkelig kvalitet. Inntil dette er på plass vil ikke beredskapsanalysen for HBR vurderes.

Dette gir naturlig nok selskapet en utfordring da det ikke foreligger føringer for den reduksjon som eierne ber selskapet om å legge frem.

Tjenester - grunnkrav	Tjenester som faller utenfor grunnkrav
Håndtere branner Håndtere ulykker basert på kartlagt risiko Gjennomføre informasjons- og motivasjonstiltak Gjennomføre tilsyn Gjennomføre feiing	Ulykker som ikke baseres seg på kartlagt risiko Kurs og kompetanse til eksterne Oppfølging av abonnementskunder til 110 Salg av lovpålagt forebyggende tjenester til Suldal kommune*.

Tabell 9

*Hbr selger forebyggende tjenester til Suldal. Denne avtalen gir en årlig inntekt eks. mva. på kr 2 160 000 (2023). 57, 5% av dette er for feiertjenester, mens resterende 42,5% er utenfor selvkost. Med ledelse og administrasjon er inntektsfordelingen omtrent 50% fordelt på selvkost og brannvesenet ellers.

Inntekten fra salg til Suldal gir gevinst i både selvkostområdet og brannvesenet ellers i forhold til arbeidskraften dette salget legger beslag på. Dette gir reduserte kostnader for eierkommunene og innbyggerne i form av lavere feie- og tilsynsavgift.

Ekstra belastning på administrasjon og ledelse tas av eksisterende bemanning uten ekstra kostnader.

5.4.4 EFFEKTIVISERING AV DRIFT

Kostnadseffektiv drift av de ulike avdelingene fordrer et ledelses- og beslutningsorgan som har tid og kapasitet til å fokusere på drift av selskapet. Det er det totale omfanget av de oppgaver som skal løses som

⁴ Går ut ved etablering på hovedbrannstasjon.

gir premissene for hvilken bemanning selskapet har behov for. Når oppgavemengden er større enn det bemanningen kan håndtere må arbeidsoppgaver prioriteres og prioriteres bort. HBRE har ikke økonomiske forutsetninger til å tilsette flere årsverk for å levere på større bestillinger fra representantskapet, og trenger arbeidsro til å kunne fokusere på effektivisering av driftstiltak som igjen vil gi et økonomisk handlingsrom.

5.4.5   OPPSTART AV AKTIVITETER SOM GIR INNTEKT

Det vises til rapport av 23.02.2024 – kurs og kompetansesenter.